

ПРАГРАМА ДЗЕЙНАСЦІ ШКОЛЬНАГА ЛЯСНІЦТВА «Зялёны дом» у Цяцерынскай СШ

І. А. Прысь,
намеснік дырэктара па выхаваўчай рабоце
Цяцерынскай СШ Круглянскага раёна

Аб'яднанне па інтарэсах «Зялёны дом» (школьнае лясніцтва) – дабравольнае аб'яднанне вучняў пры ўдзеле настаўнікаў з дапамогай спецыялістаў лясной гаспадаркі з мэтай выхавання, адукацыі і развіцця новага пакалення падлеткаў, якія праяўляюць беражлівыя экалагічна і эканамічна абаснаваныя сацыяльна –актыўныя адносіны да прыроды. Праграма аб'яднання разлічана на 2 гады навучання (працягласць заняткаў 4-5 гадзін у тыдзень). Узрост вучняў 12 -16 гадоў (6-10 класы). Праграма аб'яднання «Зялёны дом» разлічана на варыятыўнае прымяненне ў залежнасці ад рашаемых педагагічных, жыццёвых задач і ўзроўню актыўнасці, зацікаўленнасці і ўключэнне ў яе вучняў. Рэалізацыя праграмы прадугледжвае тэарэтычную, практычную, прапагандысцкую, даследніцкую дзейнасць. У раздзелы праграмы ўключаны экскурсіі і паходы ў прыроду, шмат выхаваўчых мерапрыемстваў, сустрэч с працаўнікамі лесу, пажарнікамі, спецыялістамі па ахове прыроды.

Мэта праграмы гуртка «Зялёны дом» : выхаванне пачуцця адзінства з прыродай, прывіццё любві да роднага краю, навучанне школьнікаў і іх бацькоў беражлівым гуманным адносінам да «зялёнага сябра», да ўсяго жывога, што ёсць на Зямлі.

Задачы:

- азнаямленне вучняў з лясным багаццем Беларусі;
- умацаванне і расшырэнне ведаў аб асновах аховы прыроды;
- развіццё навыкаў практычнай работы па ахове і абароне лясоў: пасадка і пасеў лесу, збор лекавых раслін, уменне весці назіранні, апісанні леса;
- прафесійная арыентацыя вучняў;
- асэнсаванне сувязі паміж дзейнасцю чалавека і прыродай, выпрацоўка асабістых маральных адносін да акружаючага свету, імкнення палепшыць яго.

Для паспяховай рэалізацыі праграмы выкарыстоўваюцца разнастайныя формы работы: камунікатыўныя метады, групавыя заняткі, актыўныя і інтэрактыўныя формы узаемадзеяння. Прапануецца чаргаванне тэарэтычнага матэрыялу (лекцый) з творчымі сустрэчамі, экскурсіямі ў прыроду, правядзенне даследванняў і практычных работ.

Чакаемыя вынікі:

- прафесійная арыентацыя лесатэхнічнага накіравання вучняў;
- арыентацыя на працоўную дзейнасць у роднай весцы, раёне.

- практычныя навукі па пасадцы саджанцаў сасны, елкі, дуба;
- прывіццё любві да лесу, прыроды ўвогуле;
- атрыманне неабходнага мінімуму ведаў па ахове прыроды ў прыватнасці па лясной справе;
- уменне весці тлумачальную гутарку сярод дашкольнікаў і малодшых школьнікаў;
- актыўны ўдзел у раённых і абласных экалагічных мерапрыемствах.

Падвядзенне вынікаў рэалізацыі праграмы прадугледжваецца праз выстаўкі прац вучняў, выступленне з мінідакладамі перад вучнямі школы, конкурсы малюнкаў, плакатаў па супрацьпажарнай бяспецы ў лесе, а таксама праз арганізацыю і правядзенне экалагічных конкурсаў, акцый і свят.

Мэта праграмы аб'яднання па інтарэсах «Зялёны дом» – выхаванне пачуцця адзінства з прыродай, прывіццё любві да роднага краю, навучанне школьнікаў і іх бацькоў беражлівым гуманным адносінам да «зялёнага сябра», да ўсяго жывога, што ёсць на Зямлі.

Задачы:

- азнаямленне вучняў з лясным багаццем Беларусі;
- умацаванне і расшырэнне ведаў аб асновах аховы прыроды;
- развіццё навыкаў практычнай работы па ахове і абароне лясоў: пасадка і пасеў лесу, уменне весці назіранні, апісанні леса; прафесійная арыентацыя вучняў;
- асэнсаванне сувязі паміж дзейнасцю чалавека і прыродай, выпрацоўка асабістых маральных адносін да акружаючага свету, імкнення палепшыць яго.

Вучэбна -тэматычны план (5 гадзін у тыдзень)

№ п/п	Тэмы	К-ць гадзін	У тым ліку		
			тэарэтычныя	практычныя	экскурсіі
1.	Арганізацыйны занятак. ТБ.	3	1	-	2
2.	А)Лес як прыродны комплекс	60	22	23	15
	Б) Пасадка лесу	20	-	20	-
3.	Ахова прыроды	8	4	2	2
4.	Разнастайнасць раслін	12	6	4	2
5.	Захапляльны свет жывёл	27	13	8	6
6.	Экалогія чалавека	15	6	9	-
7.	Уплыў стану надвор'я на здароўе чалавека	8	6	2	-
8.	Экалогія і эстэтыка	11	2	8	1
9.	Прырода Беларусі і адпачынак	12	4	-	8
10.	Даследніцкая дзейнасць гурткоўцаў	6	2	4	-
11.	Мерапрыемствы з вучнямі	10	-	10	-
12.	Абагульняючыя заняткі	3	1	1	1
Усяго:		195 г.	69	89	37

**Каляндарна-тэматычнае планаванне гуртка «Зялёны дом»
(школьнае лясніцтва) на 2012/13 навучальны год**

№ п/п	Назва тэмы	К-ць гадзін	Дата
1.	Арганізацыйны занятак.Уводзіны. А)знаёмства з планам работы гуртка. Правы і абавязкі гурткоўцаў Б) экскурсія па тэрыторыі школьнага лясніцтва В) <i>Індывідуальныя гутаркі з бацькамі гурткоўцаў</i>	<u>3</u> 1 2	
2.	Лес як прыродны комплекс 2.1. Лясная глеба 1. Глеба – што гэта такое? Глеба жыве. Глеба ў небяспецы. Глеба і чалавек: неабходна захаваць глебу! 2. <u>Экскурсія ў лес «Лясная глеба».</u> 3. <u>Пр.занятак «Маё уяўленне пра лясную глебу.Параўнанне тыпаў лясной глебы»</u> 4. <u>Экскурсія «Лясныя глебы ў небяспецы», «Прыкметы эрозіі глебы».</u> 5. <u>Пр.занятак. «Ператварэнне апалага лісця», «Каранёвыя сістэмы дрэў» (замалёўкі). Чаму бываюць «кіслыя» глебы?. «Дзейнасць дажджавых чарвякоў»</u>	<u>60</u> 2 1 2 2 1	
	2.2. Вада 1. Значэнне вады як экалагічнага фактара. Спажыванне вады раслінамі. Адносіны да глебавай вільгаці важнейшых дрэвесных парод Беларусі. Водныя рэсурсы Беларусі. Прэзентацыя. 3. <u>Экскурсія «Водныя багацці Кругляншчыны: в. Хатомле, вадасховішча Цяцерынскае, крыніца ГЭС.</u> 4. <u>Конкурс мінігазет «Ахова лясоў – абавязак кожнага»</u> 5. <u>Пр.занятак. «Шлях вады», «Пітная вада з лесу», «Назіранні за патокамі вады ў ручаях».</u> 6. <u>Пр.занятак. «Даследванне вады».</u> »Вывучэнне якасці вады па колькасці жывёл ў ёй! <i>Падарожжа ў горад экаград</i>	<u>8</u> 2 2 1 2 2	
	2.3. Дрэва 1. Як узнікла дрэвы. Роль дрэў у прыродзе. Лясы – найвялікшыя ператваральнікі сонечнай энергіі..Лістапад. Лясная аптэка. 2. <u>Экскурсія «Важнейшыя пароды Беларусі»</u> 4. <u>Займальныя факты і рэкорды, звязаныя з дрэвамі.</u> 5. <u>Пр.зан.»Будова драўніны», «Пазнай дрэва па кары», «Сустрэча з дрэвамі»</u> 6. <u>Як распазнаць хвойныя пароды. Вызначэнне дрэў па почках»</u> 7. <i>Брэйн – рынг «Прырода нашай Радзімы».</i> 8. <u>Пр.занятак. «Як правільна апісаць дрэва», «Медытацыя каля дрэва», «Каранёвая сістэма дрэва», «ствараем карціны з дапамогай кары».</u> 9. <u>Экскурсія «Значэнне лесу для прамысловага выкарыстання».</u>	<u>13</u> 2 2 1 2 2 1	
	2.4. Лесакарыстанне 1. <u>Пр.занятак. «Паветраныя шары дрэў», «Шары вуглякіслага газу», «Каўпак на каўпаку».</u> 2. <u>Выкарыстанне замест апусцення. Ацэнка прыроста драўніны ў лесе.</u> 3. <u>Пр.занятак. «Вызначаем аб’ём дрэва». «Інвентарызацыя лесу».</u> 4. <u>.Экскурсія «Дрэвы ў нашым жыцці»</u>	<u>14</u> 1 2 2	

	<p>5. <u>Пр. занятак</u>. «Мой лес» (адбор дрэў для вырубкі). 1</p> <p>6. Выкарыстанне драўніны розных відаў. 2</p> <p>Паняцце «вага» драўніны. Гульня «Чыя драўніна цяжэй». 2</p> <p>7. Драўніна – сапраўднае багацце і невычэрпны прыродны рэсурс.</p> <p>8. Уласцівасці драўніны. Вызначэнне дрэваднай пароды па будове драўніны. 1</p> <p>9. <u>Экскурсія</u> «Функцыі лесу». 2</p> <p>10. <u>Экалагічны занятак</u> «Як весці сябе ў лесе» 1</p>	
	<p>2.5. Прафесія «ляснічы» 11</p> <p>1. Характарыстыка прафесій. Як стаць ляснічым. Сустрэча з прадстаўнікамі лясніцтва. Рабочы дзень ляснічага. 1</p> <p>2. <u>Пр. занятак</u>. «Гушчар». «Параўнанне на ўчастку 25 м»</p> <p>3. <u>Пр. занятак</u>. «Назіранне за загатоўкай драўніны». ТБ. Выбар дрэў, якія застаюцца пры рубках ўхода» 2</p> <p>4. <u>Пр. занятак</u>. «Вызначэнне валокі». 2</p> <p>5. <u>Экскурсія</u> на дзялянку лесу. 1</p> <p><i>Свята «Павука»</i> 1</p>	
	<p>2.6. Лес у небяспецы 6</p> <p>1. <u>Экскурсія</u> на пажкоджаныя ўчасткі лесу. ТБ. Тыпы пажкоджванняў дрэў. 2</p> <p>2. Вынікі пажкоджванняў або хвароб лесу. 1</p> <p>3. <u>Пр. занятак</u>. Праблемы раздзялення лясоў. «Карчоўка лесу.» 2</p> <p>4. <u>Пр. занятак</u> «Гульнёвае ўяўленне спосаба жыцця караеда» 1</p> <p><i>Пазнавальна – забаўляльная гульня «Птушыныя сябры»</i> 1</p>	
3.	<p>Ахова прыроды 8</p> <p>1. Сучасныя праблемы аховы прыроды 1</p> <p>2. Рацыянальнае выкарыстанне і ахова жывёл 2</p> <p>3. Сучасны стан і ахова расліннага і жывёльнага свету. Прэзентацыя. 2</p> <p>4. <u>Экскурсія</u> ў Бярэзінскі біясферны запаведнік (віртуальная) 1</p>	
4.	<p>Разнастайнасць раслін 12</p> <p>1. Групы раслін па іх гаспадарчаму значэнню: дзікарослыя і пладова – ягадныя. Меданосныя расліны. Значэнне пчол для нармальнага жыцця раслін. 2</p> <p>2. Роля кветкавых раслін ў прыродзе і жыцці чалавека. Нормы і правілы паводзін па адносінам да дзікарослых раслін 1</p> <p>3. <u>Экскурсія</u> ў лес, на луг, у поле. Замалёўкі раслін 2</p> <p>4. Шкодныя расліны і іх значэнне. 2</p> <p>5. <i>Свята «Кветкі – жывая прыгажосць Зямлі»</i> 1</p> <p>6. <u>Пр. зан.</u> «Вызначэнне травяністых, лекавых, дрэвадных раслін з дапамогай вызначальніка» 2</p> <p>7. <u>Пр. зан.</u> «Сварэнне прэзентацыі «Квітнеючыя расліны Зямлі» 2</p>	
5.	<p>Захапляльны свет жывёл 27</p> <p>1. Мурашы – сябры лесу, санітары лесу. Ахова іх мурашнікаў. Методыка іх рассялення. 1</p> <p>2. Драпежныя насякомыя, іх роля ў прыродзе (жужаліцы, божыя кароўкі, восы і інш.). Насякомыя – апыляльнікі. 2</p> <p>3. <u>Пр. зан.</u> «Чалавечая дзейнасць і яе ўплыў на колькасць насякомых» 2</p> <p>4. Захапляльныя факты з жыцця жывёл. Прэзентацыя. Выстава кніг.</p> <p>5. Па старонкам «Чырвонай кнігі жывёл» 1</p> <p>6. <u>Экскурсія</u> ў Буйніцкі заасад 2</p>	

	<p>7.Пр.зан. «Складанне правіл ахоў насякомых. Вызначэнне і ўлік мурашоў на тэрыторыі лесу»</p> <p>8.Вывучэнне і ахова рыбных багаццяў ў вадаёмах Магілёўскай вобласці і Круглянскага раёна</p> <p>9.Пр.зан. «Выяўленне прычын, якія выклікаюць забруджвання вады і гібель рыб у вадаёмах»</p> <p>10.Экскурсія на Цяцерынскае вадасховішча «Разнастайнасць жывёльнага свету»</p> <p>11.<i>Падарожжа ў царства Берандзея</i></p> <p>12.Земнаводныя і паўзуны нашай мясцовасці. Відавы састаў і разнастайнасць птушак Круглянскага раёна і Магілёўскай вобласці</p> <p>13.Зімуючыя і пеўчыя птушкі</p> <p>14.Пр.зан «Вызначэнне птушак па галасах. Гуказапіс галасоў птушак»</p> <p>15.Відавая разнастайнасць млекакормячых Круглянскага раёна і Магілёўскай вобласці</p> <p>16.Прававая ахова дзікіх раслін жывёл. Ахоўныя віды млекакормячых нашай мясцовасці</p> <p>17.Пр.зан. «Па слядах жывёл і птушак» Даследванне «Прыстасаванне жывёльнага свету да зімы»</p>	<p><u>4</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p>	
6.	<p>Экалогія чалавека</p> <p>1.Гігіена цела. Паравілы Асабістай гігіены дзяўчынак і хопчыкаў. Хваробы «брудных рук»</p> <p>2.Пр.зан «Выбар гігіенічных сродкаў для догляду цела.»</p> <p>3.Гігіена поласці рота. Захворванні зубоў.Харчаванне і здароўе зубоў. Прафагляды ў зубнога доктара</p> <p>4.Пр.зан «Правілы падбору сродкаў для догляду поласці рота»</p> <p>5.Гігіена працы і адпачынку. Рэжым дня і ператамленне</p> <p>6.Пр.зан. «Прыкметы ператамлення.Прыёмы знацця стрэсу»</p> <p>7.Пр.зан. «Планаванне працы і адпачынку ў экстрэмальных умовах: у час экзаменаў, трэніровак, спаборніцтваў»</p> <p>8.Прафілактыка інфекцыйных захворванняў. Інфекцыі, якія перадаюцца палавым шляхам. Прычынны ўзнікнення эпідэміі.Паводзіны ў час хваробы.</p> <p>9.Пр.зан. «Віды прафілактычных мерапрыемстваў пры інфекцыйных захворванняў ў розных сацыяльных і жыццёвых сітуацыях. Прагляд кінафільмаў. Сустрэча з медработнікамі.</p>	<p><u>15</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p>	
7.	<p>Уплыў надвор'я на здароўе чалавека</p> <p>1.Фактары пагоды і рэакцыя арганізма. Паветраная абалонка, гідрасфера ў цэлым і біясфера –элексір жыцця для здароўя чалавека.</p> <p>2.Вучымся адпачываць.Біярытмы і іх уплыў на актыўнасць чалавека.Пасіўны і актыўны адпачынак</p> <p>3.Значэнне сну для прафілактыкі стрэсу. Тайны народнай медыцыны.Лекавыя расліны пры розных захворваннях.</p> <p>4.Пр.зан. «Лячэбны масаж..Гімнастыка.»</p> <p>5.Аздараўленчыя дзеянні прыродных фактараў</p> <p>6.Гульня «Ключ старога лесу»</p>	<p><u>8</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>2</u></p> <p><u>1</u></p> <p><u>1</u></p>	
8.	<p>Экалогія і эстэтыка</p> <p>1.Сувязь паняццяў «Экалогія» і «Эстэтыка». Выкарыстанне прыродных рэсурсаў і іх ахова.</p>	<p><u>11</u></p> <p>2</p> <p>2</p>	

	<p>2. <u>Пр. занятак</u> «Конкурс малюнкаў, сачыненняў, вершаў , мініацюр».</p> <p>3.<u>Пр. занятак</u> «Выраб букетаў з прыроднага матэрыялу».</p> <p>4.<u>Пр. занятак</u> .» Вырабы з прыроднага матэрыялу для упрыгожвання класаў, школы».</p> <p>5.Экскурсія « Прырода роднага краю». Фотаэцюд.</p>	<p>3</p> <p>3</p> <p>1</p>	
9.	<p>Ахоўныя тэрыторыі. Прырода і адпачынак</p> <p>1.Запаведнікі і заказнікі Беларусі. Помнікі прыроды.</p> <p>2. Зоны адпачынку Беларусі (Кругляншчыны). Фільм. Ахова прыроды ў зонах адпачынку.</p> <p>3. Экскурсія ў краязнаўчы музей г.п. Круглага (г. п.Бялынічы).</p> <p>4.Састаўленне карты- схемы асноўных прыродаахоўчых аб'ектаў Кругляншчыны.</p> <p>5. Экскурсія ў Падар (Шапялевічы).</p> <p><i>Сумесная падагульняючая гульня «Лёс прыроды – наш лёс»</i></p>	<p><u>12</u></p> <p>2</p> <p>2</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>2</p>	
10.	<p>Практычныя заняткі з членамі аб'яднання.</p> <p>(Пасадка лесу).</p> <p>Даследніцкая дзейнасць вучняў</p> <p><i>1.Бацькоўскі сход «Вынікі працы ў гуртку «Зялёны дом «за вучэбны год.</i></p>	<p><u>20</u></p> <p>6</p> <p>1</p>	
11.	<p>Абагульняючыя заняткі</p> <p>1. Аналіз дзейнасці гуртка за год.</p> <p>2.Пр. занятак. Аперацыя «Чысты лес».</p> <p>3.Экскурсія на ўчастак.</p>	<p><u>3</u></p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	